

Mere om Als Afholdsforening

Da man byggede Als Afholdshjem i 1885 blev grunden lagt til et langt og på mange måder et kulturelt og politisk arbejde. Afholdshjemmet blev det centrale omdrejningspunkt om talrige arrangementer. De ledende i arbejdet var i begyndelsen Marcus Jensen, mangeårig formand og spillemand Jens Frederiksen. I 1914 købte Marcus Jensen på foreningens vegne det store areal, der udgør skrænten og forstranden. Det blev muligt, da Als kro og Badehotel, der ejede arealet gik konkurs, og jorden blev købt særdeles billigt. Nu havde Afholdsforeningen ret store arealer at brede sig på.

Afholdshjemmet fotograferet o. 1900

Jens Frederiksen, der også var ivrig afholdsmand, organiserede mange musikalske arrangementer. Ikke blot afholdt man baller, liegstouw og lignende folkelige sammenkomster, hvor musikken var den bærende kraft. Han afholdt også mange koncerter, der indeholdt virkelig klassisk musik, der vidner om hans enorme musikbegavelse. Her er et afskrift af et koncertprogram fra 1917.:

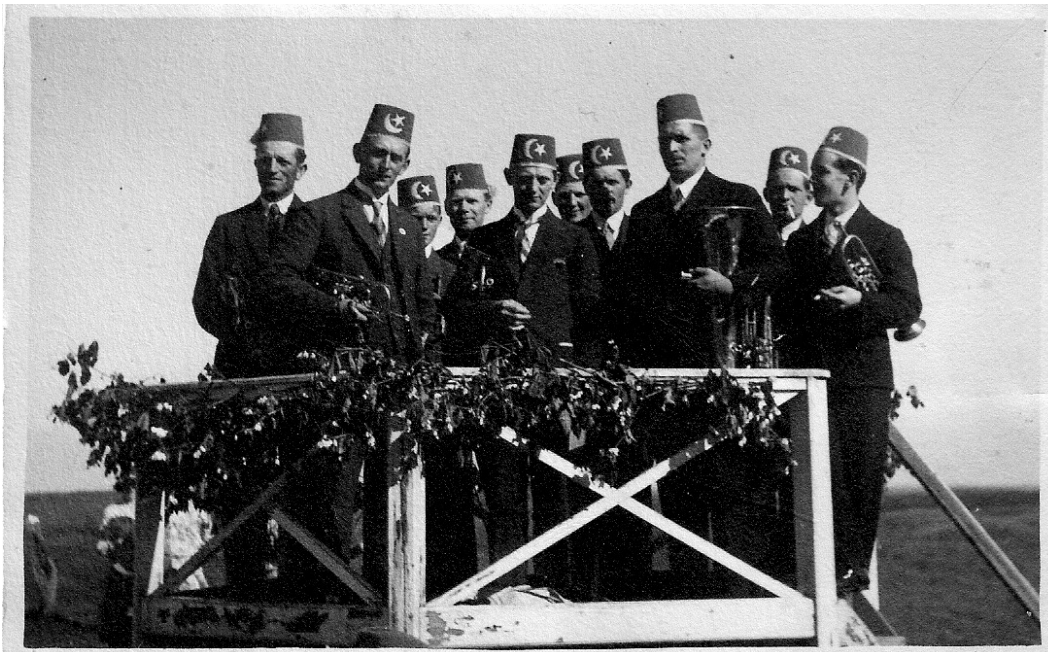
Symfonikoncert.

afholdes i Als Alderdomshjem, tirsdag, den 12. marts kl. 8 prc.

18 mands orkester. Dirigent: Jens Frederiksen.

1. Fucik: Salve Imperator. march.
2. Kéler Béla: Lystspilouverture.
3. Immerich Kalmán: "Die Czardasfürstin.
4. Godara: Berceuse. (cellosolo: N. Lybeck)
pause.
5. C. Friedemann: "Kaiser Friederich-March".
6. Beethoven: Symfoni nr. 1.
allegro.
andante.
menuétto.
vivace.
7. Brahms: Ungarsk Dans nr 5

Billetpriser: 75 øre over hele salen.

Frederiksens orkester på talerstolen på Als Bakker. 0.1930. fra venstre:

Laurids Korsgaard, Niels Frost, Jørn Frederiksen, Mads H. Madsen, Jørgen Thomsen, Chr. Frederiksen, Erling Frederiksen, Frederik Frederiksen, Peter Frederiksen og Tage Sauer.

ennem årene været noget udskiftning i værterne, for selv om der var meget at lave, var det jo nok svært at få en indtægt, der svarede til det store arbejde. Dog har værter som Carl Jensen, Laura og Peter Ibsen, Tille og Lorenz Holm og ikke mindst Tove Busk gjort et fortrinligt arbejde. Tove Busk fortsatte i det nybyggede Afholdshjem, indtil det blev nedlagt og solgt til private formål.

Afholdshjemmet blev i mange år brugt af Als Gymnastikforening, fordi der ikke fandtes gymnastiksal i byen. Der blev afholdt mange baller. AGF holdt bal 2. juledag, juletræ for børn 4. juledag, der var bal i fagforeningen 6. juledag, og 2. nytårsdag afholdt værten et såkaldt "gammelmandsbal, hvor de midaldrende fik mulighed for en dans.

Børnefesterne.

I 1922 tog førstelærer Helge Rasmussen initiativ til, at der skulle afholdes en børnefest. Formålet med festen var, foruden at give børn og voksne en dejlig oplevelse, at samle penge ind til børn, der havde dårlige økonomiske kår. Festen blev en stor succes. Den skulle afholdes den sidste søndag i juni. Den blev indledt med et stort optog gennem byen, der sluttede oppe på bakkerne, hvor der var morskab både til børn og voksne. I spidsen for optoget gik den stedlige landbetjent og små piger, der gik med et banner, hvorpå der stod: "Kun en gang er vi børn!" Derefter fulgte et hornorkester og så de pynkede vogne. I forbindelse med festen blev der afholdt løb m.m., hvor der kunne vindes flotte præmier. Få år efter den første børnefest, blev der anlagt en tovbane. Det var 2 stålwirer, der blev spændt ud mellem 2 galger, og der kunne man så for et lille beløb få

Den folkelige opbakning bag Als Afholdshjem forstærkedes hele tiden. Utallige familiefester blev afholdt, og det var en helt fast tradition, at næsten alle sammenkomster i forbindelse med begravelser fandt sted der.

Det var vigtigt, at man havde et dygtigt værtspar, men der har gen-

en rutsjetur på ca. 300 meter. Banen eksisterede fra ca. 1928 til 1958, da den blev nedlagt, fordi den blev for dyr i forsikring i forhold til indtægterne. Galgerne står der endnu til minde om en svunden tid.

Disse fester kunne trække 3-4000 mennesker til, men en anden ting, som også trak mange mennesker var, når der blev afholdt politiske møder i lavningen øst for Afholdshjemmet. I 1947 talte daværende statsminister Knud Kristensen, og på dette friluftsmøde mødte der mere end 3000 op. Der var mange andre politiske møder med stor tilslutning. Tidligere statsminister H.C. Hansen medvirkede i sin ungdom ved et socialdemokratisk møde i 1928, da han blev nævnt som typograf, der optrådte med visesang sammen med en kammerat. I det hele taget, var det hele det politiske spektrum, der afholdt møder, enten på bakkerne eller i selve salen.

Et nyt afholdshjem bygges.

Det gamle Afholdshjem blev efterhånden så nedslidt, at der måtte ske noget. Christian Lybæk, mangeårig formand og også med i landsledelsen, og den tidligere formand Christian Eriksen satte sig i spidsen for at få opført en ny bygning. Det var så stor en opgave,

Det nye A-center, indviet 6. september 1975 .

at det kunne foreningen ikke klare alene. Der måtte ske en kapitaltilførsel, og det gjorde man ved at danne et aktieselskab, der fik støtte af både lokale investorer og fremmede investorer. Man byggede for 1,2 millioner kroner en flot bygning med en pragtfuld udsigt over Kattegat. Bygningen blev officielt indviet den 6. september 1975. Det skiftede samtidig navn til: A-center. Beliggenheden og lokalerne var helt perfekte, men i løbet af ca. 20 år blev det klart, at A-centret ikke kunne svare sig økonomisk, og man så sig nødsaget til at afhænde det, og det skete til andet formål. Tiderne var forandret for afholdsbevægelsen over alt.

Således sluttede en epoke i foreningslivet i Als, der havde varet i mere end hundrede år, men det må aldrig glemmes, at det er den bevægelse, der har haft størst betydning for Als og omegn og har sat sit stærke præg på egnen, og dette præg vil leve længe endnu. At Als Afholdsforening er blevet en lille forening, betyder ikke at afholdssagen uddør. Der

er nok ingen tvivl om, at bevægelsen om føje år igen får vind i sejlene, fordi alkoholforbruget måske igen tager virkelig overhånd, som det gjorde, da foreningen blev stiftet 22. marts 1880!

Skrevet af Christian Christen, Als, delvis på grund af oplysninger i Als lokalarkiv.